

www.e-rara.ch

Sylloge Opusculorum Ad Rem Medicam Et Chirurgicam Spectantium

**Römer, Johann Jakob
Turici Helvetorum, MDCCXC**

Zentralbibliothek Zürich

Shelf Mark: I M 1610

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-87634>

Quaedam de bronchocele.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

QUÆDAM DE BRONCHOCELE.

QUI glandulæ thyroideæ anatomen solertissime excoluit, immortalis *Morgagni*, multa quoque de frequentibus ejusdem vitiis, & præclara protulit. In hanc rem cum tanti viri non æquis passibus vestigia legerem, & uberrima suppeteret observandi copia, nonnullæ mihi sese obtulerunt animadversiones, quas breviter hic proponam.

Cadaver olim nactus sum, colli a dextris quam maxime tumidi, idque ob scirrhum, ex hoc præsertim latere mole auctum, thyroidis lobum. Mutationes quæ trachæ & laryngi a bronchocele aliquando contingunt, spectabili concursu fere huic omnes aderant. Etenim trachæ portio, quæ inter laryngem & sternum in media colli parte decurrit, a sua sede admodum dimota, sinistrorsum ita inclinabat, ut insignem arcum efficeret. Scutatæ cartilaginis ala dextra introrsum compressa, & longe minus ab altera divergens laryngem angustabat. Larynx ipsa ubi asperæ arteriæ alligatur, in angulum flectebatur obtusum, & a sinistris spectantem. Hujus insuper cartilaginea segmenta, utrinque a pressione complanata, posticæ

partis extremis ad se mutuo accedentibus, vitiatam canalis sectionem in rimam oblongam, & glotidi similem mutaverant. Tandem morbosæ glandulæ appendix una, deorsum producta, subclaviæ venæ finistræ, & aortæ sese interposuerat; insignior altera post tracheam reflexa, eam inter & æsophagum sese insinuaverat, donec ad sinistrum glandulæ lobum pertingeret. Inde fiebat, ut continuata glandulæ substantia anuli specie tracheam undique complecteretur.

In altero foeminæ cadavere paullo major glandulæ pars, simili fere modo posterius exportrecta dextrum æsophagi latus attigit, & membranofam trachæ partem cartilaginibus destitutam, proindeque facile cedentem, antrorsum adeo impulit, ut in ejus cavitate non parum convexa promineret.

Ergo & a posteriori sua parte trachea comprimi potest a thyroide tumefacta, licet plerumque a lateribus id tantum efficiant utrinque accumbentes glandulæ lobi. Quandoque etiam vidi fere omne thyroidis incrementum isthmo medio contigisse, & tunc trachea antè compressa, quadratam ut plurimum formam recipiebat. Nec satis tutum a bronchocele esse æsophagum observationes eadem satis probant. Vidi equidem ex bronchocele deglutitionis difficultatem aliquando fuisse productam.

Ad singulares autem vitii propagationes facilius intelligendas prætereunda non est glandulæ productio illa, quæ in priori exemplo ad summum usque pectus inter vasa ferebatur. Huic enim similis altera paullo anterior non raro occurrit, sub sternō scilicet inter mediastini lamina descendens, quæ exiguo & exsucco glanduloso corpori, seu thymi reliquiis adhæret.

In foemina, cui aliquos ante menses ex bronchocele suppurato, sinuosum adhuc angustumque ulcus in collo supererat, vidi suppurationem inter glandulam, & exterius ejusdem cellulorum involucrum delituisse, atque ex collo sinuosum abscessum in medium usque pectus descendisse, ubi post pericardium, inter trachæ bifurcationem, & pulmonalem arteriam desinebat; neque vero puris aliquid in alterutram pectoris cavitatem pervenerat.

Virilis ætatis rusticus, prægrandi affectus bronchocele, ex febrientium valetudinario ad chirurgicum translatus est die 12. Januarii 1785. Ægri conditio pessima pulsus deficiens, facies collapsa, respiratio anhela cum manifesta diaphragmatis, & intercostalium muscutorum contractione. Bronchocele autem cum primum a nobis inspiceretur, ita subfederat, ut luculenter evacuatum fuisse abscessum constaret. Itaque ambiguum

a flaccidi tumoris residua supra asperam arteriam
 pressione, an a graviore potius morbo intus
 hærente anhelatio suboriretur. Sed tantus erat
 stertor, tantus languor atque debilitas, ut æger
 proxima nocte animam efflaverit. Igitur obscuram
 morbi causam investigaturi, colli primum in-
 tegumenta detraximus, & mox insignis amplitu-
 dinis tumor se obtulit, a larynge ad sternum,
 indeque ad utrumque sterno-mastoideum pertin-
 gens, immo latius sub his musculis productus,
 hinc ad utrasque venas jugulares internas, illinc
 ante tracheam ad subclavas venas descendens,
 quibus mole sua non parvo erat impedimento.
 Binas præterea ex hoc loco appendices emittebat,
 alteram retrorsum inter tracheam & subclaviam
 venam sinistram; alteram paullo majorem inter
 eandem venam, & os superius sterni ad lamina
 mediastini permeantem, ubi glanduloso &
 duriori corpori, quod thymus videbatur, tum
 etiam supremæ sedi pericardii pertinaciter affige-
 batur. Porro tumor iste in inferiori gutturis parte
 mollior erat, durior in superiori, & cum
 inæqualitate tuberosus, ibique a binis veluti
 glandulosis corporibus haud adeo compactis, &
 secundum laringis ima latera positus exordium
 capiebat. Glandulosa quæ diximus, corpora, si
 situm & habitum respexisses, glandulæ thyroideæ

lobos nuncupasses, tametsi isthmus, seu productio; qua in unam glandulam colligantur, suppuratione fuisset absumptus. His subjectæ conjunctæque duæ rursus visebantur majores glandulæ, atque morbosæ, quarum dextera partim ab ossibus, & cartilagineis concretionibus durissima erat, partim ob cuniculos, quibus passim scatebat, sanie redundantes, mollis atque compressilis, sinistra vero per totum excavata, & pure onusta, cum purulento reliqui tumoris sacco communicabat. Sacci ipsius parietes tunicis constabant crassioribus, ob circumstantem cellulosam firmiter resistentibus, & undequaque in se clausi videbantur, si appendicem excipias, quæ inter mediastini laminae antè se demittebat. Sinistra porro mediastini lamina post sternum, & prope cartilagineam supremam costam, tenui foramine cernebatur pertusa, quod latum digitum a phrenico nervo subtus excurrente distabat, & per quod pus in laevam pectoris cavitatem extillans, cum lymphæ ibi stagnantis copia miscebatur. In dextera pectoris cavitate nil vitii repertum est; pericardium aqua distentum; cor grandius; pulmones sani. Etiam si vero unicum foraminulum adfuisse in mediastini lamina dixerim, an trachea tamen illæsa permanserit, affirmare non ausim. Nam tumoris sacco cum illa detracta, quam

statim incidi, laryngem & totum tracheæ ductum, & bronchos puriformi materia perfusos conspexi, intimam vero harum partium membranam inflammata. Sed attentius in rem inquirenti, anterior dumtaxat tracheæ pars inflammata visa est, & in toto ejus ductu nullibi ita læsa fuerat, ut pus ex bronchocele traducere posset. Quare suspicatus sum, tracheam ab incumbente tumore inflammationem contraxisse, & suppurantes ejus folliculos intra suam cavitatem effudisse, quæ altera citæ mortis causa extiterit.

Observationem hanc debemus Cl. *Palletta*, quocum sectionem cadaveris instituimus, & rarissimum exhibet nati a bronchocele empyematis exemplum. Est etiam in hoc quod mireris, tracheam abscessui tam adhærenti, & tam producto imperviam fuisse. Sed alias quoque videre contigit, quam parum facile sit, tracheam a puris erosione perforari.

Pessimum colli ulcus in viri cadavere perlustrans, thyroidem glandulam a gangrenosa putredine propemodum absumptam observabam. Corruptio denudatam tracheam vix non undique circumserpebat; immo nonnullos videre erat ex ejus cartilagineis anulis a viciniis solutos, carie quadam nigrescentes, atque abrasos. Ipsamet interior membrana extimam sui faciem atro colore

foedatam, nec non, ulcerosam exhibebat. Atamen crassiuscula adhuc & integra canalis cavitatem a minitante gravi vitio egregie tuebatur.

Quamobrem hisce inhærens observationibus, humorem in historia mox proponenda per os rejectum, verius censeo in pharyngem ad ossis hyoidis vicinias, quam in asperam arteriam erupisse.

Villico quadragenario, cui glandula thyroidea jamdiu grandiuscula erat, colli tumor inflammatus sensim increvit. Duabus fere elapsis hebdomadis, nosocomium ingresso emollientia applicantur. Cellulosam telam a dextris præsertim glandulæ adjacentem, coagmentatam & infarctam tactu percipiebam; leviuscula aderat dispnoea. Post quatrimum subita, non sine aliquo suffocationis sensu, tussis excitatur, qua puris aliquot unciae affatim ex ore ejiciuntur. Tumor exinde paullatim subsidet; æger melius se habet, & purulenta expuitione pedetentim minuta, fere sanus evasit.

Quod porro ab hujusmodi abscessu trachea non fuerit pertusa, alterum inde sumi potest argumentum, quod nullum in collo emphysema apparuit. Quanquam, si verum fatear, hæc thyroididis emphysemata, bronchocele ventosam constituentia, non multum obvia sunt, & hactenus quidem nullum memini certum ejusmodi

exemplum offendisse. Omnes, quas vidi, thyroidis intumescentiæ vel ab ipsa glandulæ substantia tumefacta oriebantur, vel veri nominis scirrhum præ se ferebant, vel miræ varietatis humores continebant; aliquando vero lapideas, osseas, cartilagineas concretiones. Quin etiam grandiores illæ, molles, & quasi inflatæ strumæ, in quibus saltem verum aerem latitare *Hallerus* ipse suspicabatur (1), quantum quidem mihi explorare fas fuit, vero nequaquam aere turgebant, sed aut thyroidis magnitudo sine ulla duritie sic increverat, quemadmodum hepar in rachiticis, lien in paludum incolis sine scirrho sæpissime increscunt; aut humores in glandula collecti, nec eam tamen sua copia admodum distendentes, aeris compressibilitatem, aut vacuitatem quandam mentiri videbantur. Hinc valde dubito, an subiti tumores illi, qui a parturientium collo emicant, ab aere revera in thyroidem erumpente efficiantur, non vero potius a sanguine cum immani pressura glandulam urgente, qui vasis ideo dilatatis, aut ruptis, in ejus substantiam effundatur. Cui quidem opinioni egregie congruit fluidus cruor aut concretus in thyroide tumefacta frequentissime occurrens.

Quod vero attinet ad osseas illas aut lapideas,

(1) Opusc. pathol. obs. 6.

quas supra memorabam, thyroididis concretiones nullum plerumque opinor ab iis damnum inferri. Etenim aut glandulæ substantia, qua ipsis applicatur, callosa ut plurimum, & omni fere sensu expers est; vel concretus humor ejusmodi officulis circumductus, opportune arcet sanæ partis attritum. Non tamen hæc perpetua esse possunt: ubi enim, suppuratione in glandula enata, callositates illæ, aut humorum coagula dissolvantur, tunc quæ aspera esse solet, & spinosa officulorum superficies glandulæ parietes immediato attactu laceffit. Qua quidem in specie corpora nocua, nec ullibi adhærentia, ubi prius explorata fuerint, gutturali veluti lithotome tuto eximi possunt.

Viro ann. 50., fistula in dextra colli parte, ad thyroideam subiens, jam ab annis habebat viginti. Scilicet veteri bronchoceli superveniens inflammatio suppurationem fecerat, quæ sponte per cutim erupta, perenne ibi ulcus post se reliquerat. Huic purulenti humoris fluxui tot per annos continuato, nonnullæ postremis temporibus intercurrentes additæ sunt hæmorrhagiæ, & demum a continuo fere cruenti ichoris stillicidio miser pene exhaustus, languens, & brevi morturus nosocomium adiit. Secto cadavere, vidi fistulæ ductum in dextrum thyroideæ glandulæ lobum desinere, cujus extremum dumtaxat

involucrum supererat, ulcerosam cavitatem occludens, interiori nempe substantia per suppurationem diuturnam prorsus deleta. Cavitatis ista lapideum corpus, irregularis figuræ, & spinis aculeisque horridum recipiebat, quod undique a glandula solutum, patefacto fistulæ orificio, facili negotio eduxi. Ergo & ægro viventi extrahi idem calculus poterat, proptereaque ulceroso thyroidis vitio, & inde ortis vasculorum hic perrepantium læsionibus obviam ire licuisset. In ipsomet cadavere sinister glandulæ lobus mole auctus & durissimus, alteram paullo minorem, sed æque lapideam concretionem in se claudebatur, quæ tamen flava quadam, & callosa carne obducta, nil glandulæ fuerat detrimento.

In sinistro mulieris carpo, qui a veteri nescio quo vitio maxima ex parte consumptus erat, & cicatricibus undique obsitus, tria cariosorum ossium fragmentula, totidem sacculis membranosis inclusa reperi, quæ olim ex carie in loco relicta, quamvis emortua, inæqualia, & ab omni nexu soluta essent, ulceris tamen sanationem non prohibuerant, neque ullam in posterum noxam intulerant. Scilicet a sacculis illis undequaque ambiebantur, qui procul dubio a periosteo integra olim officula obvestiente derivati fuerant,

indeque duriores callosique facti, nullam pati ex corpusculis intus hærentibus læsionem poterant.

Senex ex febrientibus strumam gerebat a sinistris, quæ progrediente præcipuo morbo inflammata, in abscessum vergit. Hoc quidem non infrequens est, bronchoceles scilicet sub aliorum morborum periodo, si præsertim ad finem properent, dolores ciere, & in abscessum nonnunquam solvi. Ubi suppuratio nostro in ægro perfecta fuit, aperiebatur abscessus, & præter illam puris copiam, quæ ex propria glandulæ cavitate prodiiisse conjici poterat, nova adhuc inferius ad claviculæ vicinias sursum digitis premendo eliciebatur; durities insuper aliqua erat in axillæ cavo, & totum brachium sinistrum œdemate tumebat, cum dextrum siccum esset. Non multo post ægri mors copiam fecit in hanc rem inquirendi; & primum quoad thyroidis vitium, reperi sinistrum ejus lobum omnino suppuratum, cavum & vacuum; deinde ex eo scirrhosam vidi duritiem deorsum sub clavicula ad axillam usque productam, quæ vasibus axillaribus intermixta, tum impedimento esse potuerat liberiori sanguinis motui, tum œdematosæ brachii intumescentiæ ansam præbuisse; idque eo facilius quod callosa simul, & compacta cellulosa illa erat, quæ per

omnem humeri longitudinem vasa comitatur. Cæterum quisque videt extrinsecum thyroidi glandulæ vitium hoc fuisse, eique tantum fortuita quadam additione referendum. Cujusmodi sunt suppurationes etiam, quæ circa bronchocelelem sub integumentis interdum fiunt, & postquam apertæ, & dein perfanatæ fuerint, vix ac ne vix quidem primariam imminuunt gutturis molem.

Animadversione dignum est, quod pleraque thyroididis vitia in ejus centro fieri soleant, sana interim, aut non multum de genere exteriori glandulæ substantia. Quamobrem pure, sanguine, aut lymphâ intus collectis, cavi sacci formam ut plurimum refert. Globosam & ingentem bronchocelelem me vidisse memini, ex qua cultro perforata, veluti ex utriculo, lymphâ profiliebat. *Hydropem thyroideum* non inepte dixisses.

Vidi etiam glandulosos quosdam lobulos, mole varios, a medio ut plurimum thyroidis isthmo propendentes, qui diductis utrinque musculis sterno-thyroideis, & sterno-hyoideis, in medio fere gutture, mobilis instar, & parvæ strumæ prominebant; & quanquam glandulosam thyroidis speciem omnino haberent, & ejus fortasse appendices ab initio fuissent; nihilominus solitariæ quasi erant, & a reliqua thyroidis massa

vix non omnino sejunctæ, perinde ac si rapido sui incremento maturitatem quandam adeptæ, patrium nexum amisissent. Hujusce fuisse generis strumæ illæ videntur, quæ sine periculo eximi aliquando potuerunt: poterunt vero & in posterum, quoties glandulæ portiuncula modo sint, & perexiguo vel nullo thyroïdi pedunculo implantentur.

Qui puerili ætate bronchocelelem habent, magis inde laborare videntur, quam adulti: forte quia molliores trachææ anuli compressionem inde majorem patiuntur.

Illud denique in bronchocele singulare notavi, non modo mentis hebetudinem & ferreum soporem ab ejus pressione induci, si immaniter crescat; sed surditatem etiam, & facetam sæpe, ridiculamque stultitiam ei consociari, licet exiguæ molis fuerit (1). Mirum hoc sane, atque curiosum est, idemque tamen aliis corporis affectionibus commune, quæ cum certis singulæ animi habitudinibus passim conjunguntur. Cæcos ut plurimum esse hilares, tristes e contra surdos belle notavit venustissimus *Algarotti* (2) &c.

(1) Inter notas exteriores innatæ stultitiæ strumosum guttur Platero memoratur (observ. lib. 1.)

(2) Opere, tom. 8. Pensieri.